

CENTRUL PENTRU DREPTURILE OMULUI DIN MOLDOVA



ЦЕНТР ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В
МОЛДОВЕ

THE CENTER FOR
HUMAN RIGHTS OF
MOLDOVA



MD-2012, Moldova, Chișinău,

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442

str. Sfatul Țării, 16

E-mail: cpdom@mdl.net

RAPORT TEMATIC

Implementarea reformei structurale în învățămînt

Chișinău 2012

- 1. Introducere***
- 2. Conceptul Strategiei de reformare structurală în educație***
- 3. Asigurarea accesului copiilor la educație***
- 4. Impactul reformei asupra angajaților instituțiilor de învățământ***
- 5. Concluzii și recomandări***

Introducere

În ultimii ani, sistemul educațional din Republica Moldova a trecut prin mai multe reforme, care au avut drept scop modernizarea învățământului, crearea condițiilor pentru valorificarea potențialului maxim al fiecărui copil, dezvoltarea liberă, armonioasă a omului și formarea personalității creative, care se poate adapta la condițiile în schimbare ale vieții.

Potrivit Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, prevederi care se regăsesc și în conținutul Legii învățământului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995, a potențialului copiilor urmează a fi valorificat plenar indiferent de starea familială a copilului, mediul de reședință, apartenența etnică, limba vorbită sau opțiunile religioase ale părinților.

Reforma sistemului educațional care a început să fie implementată încă din anul 2009 și continuă și în prezent, are drept scop asigurarea accesului fiecărui copil la o educație de calitate și presupune evaluarea relevantă și veridică a învățământului prin prisma cerințelor înaintate față de școlile prietenoase copilului. Concept internațional de școală prietenoasă copilului, elaborat de UNICEF și agențiile partenere în urma adoptării Convenției privind Drepturile Copilului, în anul 1989, se bazează pe cinci dimensiuni: incluziunea și echitatea; eficacitatea învățării; siguranța, protecția și sănătatea elevilor; egalitatea genurilor; implicarea elevilor, familiilor și a comunităților în viața școlii.

Scopul prezentei analize constă în a determina în ce măsură se asigură respectarea dreptului copilului la educație de calitate prin implementarea Reformei structurale în învățământ și înaintarea de recomandări autorităților responsabile de asigurarea dreptului la educație a copilului.

Analiza răspunde la următoarele întrebări: în ce măsură este asigurat accesul copiilor la școlile de circumscripție și care a fost impactul Reformei asupra angajaților instituțiilor de învățământ.

În procesul evaluării au fost utilizate documentele oficiale de politici educaționale, studiile analitice elaborate de experții naționali și internaționali, datele oferite de către Direcțiile raionale/municipale de învățământ.

Strategia de reformare structurală în educație

Analizând procesul de Reformă structurală a învățământului s-a constatat că documentul în baza căruia se realizează această reformă este Strategia de reformare structurală în educație, care la început nu a fost prezentată public.

În Scrisoarea de intenție a Guvernului Republicii Moldova către Fondul Monetar Internațional, domeniul educațional este plasat în primele sectoare care urmează a fi supuse reformei structurale, fiind caracterizat ca „supra-dimensionat”¹. Conform documentului, scopurile principale ale acestei reforme rezidă în eliminarea capacităților excesive, crearea unui sistem educațional mai rațional și mai bine dotat, cu personal bine remunerat și instruit în modul adecvat de a desfășura un proces educațional care ar satisface cererea economiei moderne.

Reforma urmează a fi implementată cu utilizarea economiilor bugetare și mijloace din asistența financiară din partea Băncii Mondiale. Totodată, reforma urmează să genereze economii nete în valoare de 0,5% din PIB pe bază permanentă, începând cu 2013.

Strategia de reformă se bazează pe următoarele elemente: *optimizarea mărimii claselor*²; *optimizarea rețelei școlare*³; *reducerea personalului non-didactic și a pozițiilor vacante*⁴; *sporirea flexibilității în relațiile de muncă în sector*⁵; *extinderea formulei de finanțare per-capita*⁶; *costurile de protecție socială din domeniul învățământului să fie trecute pe principiul bazat pe veniturile familiei*⁷.

Programul de guvernare pentru perioada 2011-2014 se referă la eficientizarea utilizării alocațiilor publice. În favoarea reformei sînt prognozele demografice⁸.

¹http://www.imf.md/press/SMEFP_rom.pdf, punctul 19.

² Până la 1 septembrie 2012 vom majora mărimea claselor la 30-35 elevi în școlile mari și 25-30 elevi în restul școlilor. În acest scop, până la finele lunii iulie 2011, vor fi modificate actele legislative și normative pentru a elimina normele existente prevăzute în Legea Învățământului. Aceasta va duce la o reducere cu 1,736 a numărului de unități didactice, inclusiv 390 unități în 2011, și respectiv la o economie anuală estimată la 94 milioane lei.

³ Consolidarea treptată a rețelei școlare prin închiderea școlilor cu clase mici și asigurarea transportului pentru elevi spre școlile de circumscripție se va începe în anul curent. Implementarea deplină a acestei măsuri în perioada 2011-13 va reduce cu 2,661 numărul unităților de personal didactic și cu 1,426 - personalul nondidactic și în final - suma economiilor va atinge 136 milioane lei pe an. Ne punem ca scop să limităm costurile de transportare la 61 milioane lei anual și vom solicita asistență sub formă de granturi de la comunitatea financiară internațională în vederea acoperirii acestor costuri.

⁴ Ca un prim pas, vom stopa imediat angajarea personalului non-didactic, astfel eliminând 2,400 poziții vacante din sector. În paralel, vom include în legea bugetului pentru anul 2011 o prevedere ce va stabili un plafon pentru fondul de retribuire a muncii în sectorul educației, în rezultatul căreia toate raioanele își vor reduce numărul de angajați în instituțiile de învățământ în medie cu 5 procente față de nivelul de la finele anului 2010 (5300 unități la nivel național) până la începerea anului academic 2011/12. Aceste măsuri vor genera economii în valoare de 175 milioane lei pe an.

⁵ Autoritățile locale de asemenea au nevoie de susținere și o mai mare flexibilitate pentru a putea consolida școlile și clasele. Până la finele lunii iulie 2011, vom aproba modificarea Codului Muncii și a altor acte legislative pentru: (i) a fixa un termen obligatoriu (de un an) pentru personalul didactic care a depășit vârsta de pensionare; și (ii) a permite directorilor instituțiilor de învățământ să ia decizii cu privire la angajarea și disponibilizarea personalului, în bază de necesitate și performanță și nu pe baze permanente. Economii anuale estimate în rezultatul implementării acestei măsuri ating suma de 48 milioane lei.

⁶ Urmând implementarea de succes a formulei de finanțare per-capita în cele două raioane pilot Căușeni și Râșcani, începând cu 1 ianuarie 2012 sistemul va fi extins către alte 9 raioane suplimentare, precum și către municipiile Chișinău și Bălți. Sistemul va crea stimulente puternice pentru optimizarea performanței financiare a instituțiilor de învățământ. Implementarea la scară națională va avea loc în 2013.

⁷ Până la finele lunii iunie 2011, în consultare cu Banca Mondială și alți parteneri, vom desfășura o analiză minuțioasă a întregului pachet de cheltuieli cu caracter social în bugetul sectorului de învățământ (bursele, asistența acordată pentru cazarea în cămine, programele de alimentație în școli, etc.) pentru a examina posibilitatea unei direcționări mai bune a acestui tip de asistență spre cele mai vulnerabile grupuri.

⁸ [Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova Integrarea Europeană: LIBERTATE, DEMOCRATIE, BUNĂSTARE 2011-2014](#), p. 57-58, <http://www.gov.md/lib.php?l=ro&idc=445>.

„Relansăm Moldova: Prioritățile de dezvoltare pe termen mediu. Guvernul Republicii Moldova”⁹, un alt document al Guvernului în care se regăsesc argumentele privind valorificarea eficientă a finanțelor publice, declinul demografic, și emigrarea masivă.

Conform documentului respectiv, reducerea numărului de elevi nu a fost însoțită de optimizarea numărului de cadre didactice și nedidactice. Normele învechite, moștenite din timpurile sovietice, implicau majorări inutile ale numărului de cadre didactice și nedidactice. Scăderea numărului de elevi a rezultat în utilizarea ineficientă a instituțiilor școlare și clase incomplete în multe din zonele rurale.

În anul școlar 2007-2008, în regiunile menționate raportul numărului de elevi la numărul de cadre didactice a fost doar 13 (media europeană constituind 18). În același timp, numărul cadrelor nedidactice ca și proporție din numărul total al cadrelor este mare, constituind 37 la sută (media europeană fiind 27 la sută). Drept consecință, doar 30- 60 la sută din capacitate este valorificată, iar cheltuielile ce revin unui elev sunt de 3-5 ori mai mari în zonele rurale decât în instituțiile școlare raionale.

Pe termen mediu, Guvernul va optimiza rețeaua instituțiilor școlare în vederea utilizării mai eficiente a bunurilor tehnice și materiale și a surselor financiare existente. Optimizarea va fi realizată prin crearea instituțiilor școlare raionale, dezvoltarea transportului școlar, implementarea unei noi formule de finanțare a instituțiilor școlare și prin descentralizarea gestiunii financiare la nivel de instituție ce prestează servicii de educație.

Optimizarea va determina micșorarea numărului de cadre didactice și nedidactice, va reduce cheltuielile de întreținere a instituțiilor școlare și va optimiza raportul elev/profesor, ajustându-l la normele internaționale. Economii generate astfel ar putea fi utilizate pentru majorarea salariilor cadrelor didactice rămase, la fel ca și pentru îmbunătățirea sistemelor de alimentare cu apă, canalizare și termoficare.

Cadrul legal

Documentele oficiale ale Republicii Moldova în care se reglementează problemele sistemului educațional corespund prevederilor Cartei Națiunilor Unite, Declarației Universale a Drepturilor Omului și Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului. În corespundere cu documentele internaționale, Constituția Republicii Moldova, în articolul 35 declară, dreptul la învățătură și stabilește modalitățile de asigurare a acestui drept. Legea învățământului nr. 547 din 21 iulie 1995 definește politica educațională a statului și reglementează organizarea și funcționarea sistemului de învățământ.

⁹Raport pentru ședința grupului consultativ de la Bruxelles, 24 martie 2010). // <http://www.gov.md/doc.php?l=en&id=2774&idc=447>

În Articolul 4 sunt formulate principiile învățământului. Conform principiilor declarate, politica educațională a statului “se întemeiază pe principiile umanismului, accesibilității, adaptivității, creativității și diversității. Învățământul este democratic și umanist, deschis și flexibil, formativ-dezvoltativ și se bazează pe valorile culturii naționale și universale. Învățământul de stat este laic, refractar la discriminare ideologico-partinică, politică, rasială, națională. Învățământul de stat este gratuit.”

Articolele 4 și 5 stipulează exigențele față de conținuturile învățământului, formează cadrul legislativ al unei educații de calitate.

Articolul 6 din Legea învățământului garantează dreptul la educație pentru orice persoană, indiferent de naționalitate, sex, vârstă, de originea și starea socială, de apartenența politică sau religioasă, de antecedentele penale. Totodată statul se obligă să asigure șanse egale de acces în instituțiile de stat de învățământ liceal, profesional, mediu de specialitate și superior, în funcție de aptitudini și capacități.

Politica de asigurare a accesului universal la educație, stipulată de Constituție și în Legea învățământului, este concretizată în mai multe legi și regulamente relevante.

Accesul la educația de calitate este promovat în următoarele documente de politici implementate în sistemul educațional:

- Programul de modernizare a sistemului educațional în Republica Moldova (Hotărârea Guvernului nr. 863 din 16 august 2005);

- Strategia națională „Educație pentru toți” (Hotărârea Guvernului nr. 410 din 2003) și Planul respectiv de acțiuni (Hotărârea Guvernului nr. 527 din 21. 05. 2004);

- Programul „Salt”;

- Strategia pentru tineret (Hotărârea Guvernului nr. 1541 din 22. 12. 2003);

- Planul național de acțiuni pentru implementarea reformei structurale în educație (Hotărârea Guvernului nr. 484 din 05.07.2011)

Strategia Națională de Dezvoltare pentru anii 2008–2011, adoptată în luna decembrie 2007 de către Parlamentul Republicii Moldova, prevedea îmbunătățirea calității educației și sporirea accesului orientându-se la indicatorii accesului la educație elaborați de organisme internaționale.

După cum s-a menționat și la începutul acestei analize, și programul de guvernare pentru perioada 2011-2014 este orientat spre asigurarea educației de calitate.

Asigurarea accesului copiilor la educație

Pentru realizarea Reformei structurale în învățământ, prin Hotărârea Guvernului nr. 484 din 05 iulie 2011, a fost aprobat Planul național de acțiuni pentru implementarea Reformei structurale în educație.

Obiectivele Planului de acțiuni sunt: asigurarea accesului pentru toți copiii la educație de calitate; sporirea flexibilității în relațiile de muncă în sectorul educației; eficientizarea utilizării alocațiilor financiare (prin aplicarea formulei de finanțare *per-elev* la nivel național).

Astfel, potrivit obiectivelor Planului au fost stabilite un șir de acțiuni, printre care: perfecționarea cadrului legislativ și normativ; optimizarea numărului de clase; optimizarea rețelei instituțiilor de învățământ și crearea școlilor de circumscripție; extinderea ariei de aplicare a formulei de finanțare *per-elev*; examinarea posibilității de trecere a costurilor de protecție socială din domeniul învățământului pe baza principiului bazat pe veniturile familiei, etc.

Potrivit informației acumulate și sistematizate, în cadrul a 35 unități teritorial-administrative activează 1428 de instituții școlare. Odată cu începerea realizării Planului național de acțiuni pentru implementarea reformei structurale în educație, 45 de instituții școlare au fost închise, iar 128 de instituții școlare au fost reorganizate în școli de circumscripție.

Tabelul nr.1 Situația școlară de la implementarea Strategiei de reformare structurală în educație

	<i>Numărul instituțiilor de învățământ</i>	<i>Numărul instituțiilor de învățământ închise în rezultatul implementării Reformei structurale în învățământ</i>	<i>Numărul instituțiilor de învățământ reorganizate în rezultatul implementării Reformei structurale în învățământ</i>	<i>Numărul școlilor de circumscripție</i>
Anenii Noi	35	0	1	4
Basarabeasca	11	0	0	1
Briceni	34	0	1	5
Bălți	25	2	0	0
Cahul	56	2	2	3
Cantemir	35	1	3	5
Călărași	33	4	0	6
Căușeni	34	3	12	10
Chișinău	156	1	16	0
Cimișlia	34	0	11	4
UTA Găgăuzia	50	0	0	0
Criuleni	34	0	4	2
Dondușeni	26	0	1	4
Drochia	39	2	11	5
Dubăsari	11	0	0	5
Edineț	43	0	0	9
Fălești	48	8	6	2
Florești	52	4	14	3
Glodeni	26	1	1	3
Hîncești	48	1	5	5
Ialoveni	36	1	1	2
Leova	34	2	2	4
Nisporeni	63		2	5
Ocnîța	29	0	0	10
Orhei	63	2	6	10
Rezina	40	0	1	6

Riscani	39	0	6	4
Sîngerei	48	2	2	3
Soroca	58	0	1	6
Strășeni	39	0	3	4
Șoldănești	25	2	9	5
Ștefan-Vodă	30	0	0	2
Telenești	37	3	0	6
Taraclia	0	0	0	1
Ungheni	57	4	7	6
TOTAL	1428	45	128	150

Sursa: Direcțiile raionale/municipale învățământ, tineret și sport, Ministerul Educației

Ministerul Educației împreună cu autoritățile administrației publice locale, în conformitate cu Planul național de acțiuni urmau să stabilească necesarul de unități de transport pentru deplasarea copiilor cu următorii indicatori de progres: 2011 – 164 unități de transport, 2012 – 121 unități de transport și 2013 – 101 unități de transport.

Totodată, potrivit aceluiași Plan național, Ministerul Educației și autoritățile administrației publice locale urmau să procure pe parcursul anului 2011- 72 unități de transport, pentru anul 2012 -42 unități și tot atâtea unități urmau să fie procurate în anul 2013. De asemenea, autoritățile administrației publice locale, din sursele externe nedeterminate, din bugetele unităților administrativ-teritoriale trebuie să arendeze în anul 2011- 92 unități de transport, în anul 2012 – 79 unități de transport și în anul 2013 – 59 unități de transport.

La moment, situația e diferită de indicatorii de progres stabiliți. Direcțiile de învățământ, în răspunsurile oferite avocatului parlamentar, au menționat că au nevoie de 231 unități de transport pentru a asigura transportarea copiilor, iar la moment dispun de doar 207 unități de transport, dintre care 104 unități de transport sunt oferite de Guvern, 41 unități de transport sunt procurate de administrația publică locală și 62 unități de transport sunt închiriate tot de administrația publică locală.

Tabelul nr. 2. Asigurarea cu mijloace de transport

	<i>Numărul unităților de transport necesare</i>	<i>Numarul unitatilor de transport disponibile</i>	<i>Numarul unitatilor de transport oferite de APC</i>	<i>Numarul unitatilor de transport oferite de APL</i>	<i>Numarul unitatilor de transport inchiriate</i>
Anenii Noi	5	5	1	0	4
Basarabasca	1	1	1	0	0
Briceni	4	4	3	0	1
Balti	0	0	0	0	0
Cahul	7	7	2	3	2
Cantemir	9	9	7	1	1
Calarasi	15	11	6	0	5
Causeni	12	9	5	2	2
Chisinau	1	1	1	0	0

Cimislia	9	8	3	1	4
UTA Gagauzia	4	3	2	0	1
Criuleni	3	2	2	0	0
Donduseni	6	2	1	1	0
Drochia	6	5	2	2	1
Dubasari	3	2	1	1	0
Edinet	5	5	3	0	2
Falesti	17	16	3	1	12
Floresti	8	9	2	1	6
Glodeni	8	8	5	2	1
Hincesti	7	14	5	9	0
Ialoveni	5	5	3	0	2
Leova	6	5	5	0	0
Nisporeni	2	4	4	0	0
Ocnita	4	2	2	0	0
Orhei	10	7	3	1	3
Rezina	1	1	1	0	0
Riscani	13	13	9	2	2
Singerei	19	14	5	6	3
Soroca	10	6	3	0	3
Straseni	5	4	1	0	3
Soldanesti	7	7	3	4	0
Stefan-Voda	4	3	3	0	0
Telenesti	5	5	3	0	2
Taraclia	0	0	0	0	0
Ungheni	10	10	4	4	2
TOTAL	231	207	104	41	62

Este evident și îngrijorător faptul că există un decalaj dintre numărul unităților de transport disponibile și numărul unităților de transport necesare pentru transportarea copiilor.

În apelurile înregistrate la Linia Verde ”Telefonul Copilului” o parte din părinți au menționat că sunt nevoiți să transporte copiii cu mijloacele proprii (r. Șoldănești), iar în alte situații copiii sunt transportați cu unități de transport ce aparțin altor localități și care sunt supraaglomerate (ex.: r. Sîngerei, s. Izvoare – 90 copii sunt transportați cu o unitate de transport de 50 locuri; r. Cahul: s. Iujnoe – 34 elevi sunt transportați cu o unitate de transport cu o capacitate de 27 locuri, s. Burlacu – 37 elevi sunt transportați cu o unitate de transport cu o capacitate de 33 locuri, s. Găvănoasa – 52 elevi sunt transportați, în două curse, cu o unitate de transport cu o capacitate de 17 locuri, s. Zîrnești - 90 elevi sunt transportați, în 2-3 curse, cu o unitate de transport cu o capacitate de 16 locuri, s. Doina – 12 elevi sunt transportați cu o unitate de transport cu o capacitate de 8 locuri, r. Drochia sunt insuficiente 1-2 locuri, copiii sunt transportați în picioare).

Potrivit autorităților raionale Cahul, cu cele mai mari probleme se confruntă copiii ce se deplasează din s. Paicu la Liceul Teoretic "I. Creangă" din s. Zîrnești deoarece vehiculul arendat nu acoperă necesitățile de deplasare a copiilor, avînd o capacitate mai mică chiar dacă efectuează

Copiii din localitatea Iasnaia Poleana r. Cahul sunt transportați cu un vehicul a cărui stare tehnică este deplorabilă fiind dat în exploatare mai mult de 30 de ani în urmă și pune în pericol sănătatea elevilor

și 3 curse în zi. ***Soluția pentru acest caz ar fi alocarea unui autocar cu o capacitate mai mare de locuri.***

O altă situație care la fel nu poate fi tolerată de avocatul parlamentar este cea a copiilor din localitatea Suvorovca, raionul Florești. Copiii sunt transportați la o distanță de 15 km pentru a studia în școala din localitatea Popovca. Traseul pe care circulă autobusul școlar este deluros și abrupt. Circulația pe acest traseu este foarte dificilă, iar deoarece drumurile sunt foarte rele, autobusul școlar se află frecvent în reparație. Totodată, o parte din traseu este administrat de o primărie iar altă parte de alta, care nu are suficiente resurse financiare.

Asemenea situații încurajează, pe de o parte, abandonul școlar, iar pe de altă parte, vine în contradicție cu prevederile art. 35 din Constituția Republicii Moldova.

Situația în cauză nu poate fi tolerată atît timp cît în pericol este pusă viața și siguranța copiilor iar părinții, din mijloace proprii sunt nevoiți să asigure transportarea copiilor pentru care învățămîntul gimnazial este obligatoriu și gratuit. Or, potrivit art. 45 lit. h) din Legea învățămîntului nr. 547 din 21 iulie 1995, autoritățile administrației publice trebuie să asigure transportul gratuit al elevilor la și de la instituțiile de învățămînt în localitățile rurale, la distanțe ce depășesc 3 km.

Examinînd materialele prezentate de către direcțiile de învățămînt, s-a constatat că elevii claselor mai mici sunt nevoiți să-și aștepte colegii ce finisează orele mai tîrziu (r. Cahul, Glodeni, Briceni).

O altă problemă identificată în cadrul monitorizării implementării Strategiei de Reformare structurală în educației a fost lipsa unui Regulament pentru transportarea elevilor.

Ministerul Educației abia în luna noiembrie anul curent a propus spre avizare autorităților competente "Regulamentul de transportare al elevilor". Desigur, acest

Elevii originari din localitatea Iujnoe, r. Cahul ce studiază la Liceul teoretic "A. Pușchin" din s. Burlăceni sunt nevoiți să aștepte 2-3 ore alți 7 elevi ce studiază în Liceul teoretic "Vulcănești" pentru a fi transportați în localitatea de origine, întorîndu-se la domiciliu după ora 15:00.

Regulament vine cu o claritate în ceea ce privește transportarea elevilor și asigurarea securității elevilor pe perioada transportării. Lucrurile la acest capitol se vor îmbunătăți doar dacă autoritățile statului vor depune eforturi comune în redresarea situației.

Impactul reformei asupra angajaților instituțiilor de învățământ

Reforma are un impact și asupra personalului din domeniul educațional. Conform aceluiași surse, pînă la moment au fost disponibilizate 917 persoane, dintre care 313 lucrători tehnici și 604 personal didactic, 258 cadre au fost au fost transferate către școlile de circumscripție, 88 persoane au fost recalificate.

Tabelul 3. Impactul Reformei asupra angajaților în cifre

	<i>Numărul lucrătorilor transferați în școlile de circumscripție</i>	<i>Numărul lucrătorilor recalificați</i>	<i>Numărul lucrătorilor disponibilizați</i>		<i>Temeiurile ce au servit la disponibilizarea personalului</i>		
			<i>Lucrători tehnici</i>	<i>Personal didactic</i>	<i>Pensiune</i>	<i>Cerere de concedie re</i>	<i>Disponibilizare în rezultatul implementării Reformei</i>
Anenii Noi	1	0	1	1	1	0	0
Basarabeasca	0	0	0	0	0	0	0
Briceni	0	0	0	49	41	8	0
Balti	0	0	0	13	7	0	6
Cahul	1	0	0	0	0	1	0
Cantemir	7	0	4	0	0	0	0
Calarasi	15	15	24	34	18	0	16
Causeni	5	18	10	18	9	1	8
Chisinau	0	0	8	19	0	19	0
Cimislia	0	0	0	0	0	1	0
UTA Gagauzia	0	0	0	0	0	0	0
Criuleni	0	5	11	18	7	0	11
Donduseni	0	5	0	39	29	10	0
Drochia	4	0	8	8	7	1	0
Dubasari	0	0	0	62	62	0	0
Edinet	0	10	20	1	1	0	0
Falesti	7	0	24	47	26	0	21
Floresti	0	14	14	23	5	0	18
Glodeni	8	2	6	2	2	0	0
Hincesti	1	0	3	3	3	0	0
Ialoveni	11	0	6	7	7	0	0
Leova	6	0	30	36	11	2	23
Nisporeni	0	0	0	0	3	0	0
Ocnita	0	0	0	0	0	0	0
Orhei	53	0	20	27	1	0	26

Rezina	0	0	1	4	0	0	4
Riscani	2	9	15	20	9	10	1
Singerei	0	0	2	0	0	0	0
Soroca	0	1	0	8	3	0	5
Straseni	0	0	0	7	6	1	0
Soldanesti	60	2	56	93	19	5	69
Stefan-Voda	0	0	0	0	0	0	0
Telenesti	20	0	13	3	0	0	0
Taraclia	0	0	0	0	0	0	0
Ungheni	57	7	37	57	18	12	27
TOTAL	258	88	313	604	298	71	235

Potrivit răspunsurilor recepționate de la Direcțiile de învățământ, în rezultatul disponibilizării, personalului le-au fost respectate garanțiile financiare prevăzute de legislația muncii.

În Tabelul nr. 3 observăm că un număr de 490 persoane au fost eliberate în funcție din cauza atingerii vârstei de pensionare.

Totodată, dorim să menționăm că într-un studiu realizat de UNICEF¹⁰ a fost scos în evidență faptul că tinerii specialiști în domeniul educațional constituie doar 8,34% din numărul total de cadre didactice. Majoritatea cadrelor didactice (58,77%) o constituie persoanele cu o vechime în muncă de peste 18 ani, pe când durabilitatea sistemului educațional depinde în mare măsură de asigurarea acestuia cu cadre didactice tinere.

Autoritățile publice centrale și locale au depus eforturi pentru atragerea tinerilor specialiști în domeniul învățământului. Cu toate acestea, ponderea cadrelor didactice de vârsta pensionării este în creștere iar a cadrelor didactice tinere este în scădere. Acest fapt se reflectă asupra calității studiilor copiilor și a atitudinii acestora față de tehnicile de predare învechite utilizate de profesori în timp ce necesitățile copiilor sunt în permanentă schimbare.

În opinia diferitor experți o școală prietenoasă copilului pune accent pe conținuturile modernizate ale serviciilor educaționale, care conduc spre sporirea calității procesului educațional, consilierea cadrelor didactice în realizarea curriculumului, verificarea și aprecierea nivelului de aplicabilitate a competențelor profesorilor și elevilor, dezvoltarea multiaspectuală a copiilor.

¹⁰ „Educația de bază în Republica Moldova din perspectiva școlii prietenoase copilului”, Chișinău, 2009

Concluzii și recomandări

Experții consideră că, deși în ultimii ani au fost înregistrate infuzii masive de capital în sectorul educațional, acest fapt nu a determinat eficiență și rezultate pozitive proporționale¹¹, prin prisma creșterii nivelului de calitate a procesului de instruire, fapt demonstrat prin nivelul slab de pregătire a contingentului de elevi care părăsește subsistemul învățământului secundar-general.

Indicatorii statistici sînt suficient de relevanți pentru a înțelege că această reformă este necesară, chiar dacă reforma pune pe agendă o serie de întrebări extrem de sensibile și cu un enorm potențial exploziv în termeni de destabilizare socială în condițiile actuale din Republica Moldova.¹²

Documentul Reformei structurale a învățământului a fost adoptat la una din ședințele Guvernului, care s-a desfășurat într-un format restrîns și netransparent. Soarta unui subiect atât de sensibil pentru societate, care ar putea afecta din temelie întreg sistemul educațional, a fost decisă în secret. Incertitudinea care domină în societate este alimentată de zvonurile privind viitorul sumbru al mai multor mii de copii, pedagogi dar și părinți, preocupați pentru viitorul copiilor lor. Totodată, lipsa unei informații provenite din surse veridice, cum ar fi Guvernul, care să înlăture îngrijorările populației, s-a lăsat așteptată. Prin urmare, reticența societății față de această reformă poate fi explicată doar prin lipsa de transparență în procesul decizional de care au dat dovadă autoritățile.

Orice forme de dezbateri, consultări de opinii, contribuie la schimbarea opiniilor și atitudinii cadrului didactic vis-a-vis de relațiile cu elevii, familiile acestora, comunitate, în calitate de parteneriat educațional. Conceptul școlii prietenoase copilului are toate șansele să devină o realitate și în sistemul educațional raional, dacă fiecare parte componentă a parteneriatului va conștientiza că are scopuri comune cu ceilalți actori privind educația copilului.

Reforma structurală în învățămînt este necesară pentru a asigura accesul copiilor, în special pentru cei din mediul rural, la un proces educațional de calitate. De cealaltă parte însă autoritățile trebuie să se asigure că implementarea reformei nu va admite lezarea drepturilor persoanelor disponibilizate, copiilor, sau părinților.

Recomandări:

- Informarea copiilor, cadrelor didactice și a părinților asupra procesului de implementare a Reformei structurale în învățămînt;

¹¹<http://www.viitorul.org/public/3471/ro/Policy%20Brief3%20Educatia.pdf>. Statistica arată că pe durata anilor 2006–2011, cheltuielile pentru educație au crescut de 1,9 ori, alcătuiind 21,3% din totalul cheltuielilor bugetului public național și 8,4% din PIB în 2011. Creșterea se datorează majorărilor de salarii ale personalului. Din totalul cheltuielilor pentru educație cea mai mare parte revine cheltuielilor curente, dintre care 70% o dețin salariile angajaților. Respectiv, doar o mică parte din cheltuieli poate fi direcționată pentru îmbunătățirea bazei tehnico-materiale, didactice sau în alte scopuri pentru a asigura calitate în procesul de instruire.

¹²<http://www.viitorul.org/public/3471/ro/Policy%20Brief3%20Educatia.pdf>.

- Identificarea mijloacelor financiare sau a unităților de transport necesare pentru a asigura accesul copiilor la instituțiile de învățământ;
- Conlucrarea autorităților în vederea reparării și amenajării tronsonului care va fi parcursul de autobuzul școlar;
- Asigurarea accesului la educație a copiilor cu nevoi speciale;
- Organizarea activităților extrașcolare pentru elevii claselor primare și gimnaziale în timp ce-și așteaptă colegii din clasele liceale;
- Identificarea soluțiilor pentru atragerea cadrelor didactice tinere în domeniul educațional.